

Projekt

Uzasadnienie do zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z dnia ..... 2024 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dąbrowy Kliczkowskie PLH020090)

Zgodnie z art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z ze zm.) regionalny dyrektor ochrony środowiska ustanawia, w drodze aktu prawa miejscowego, w formie zarządzenia, plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (zwany dalej „PZO”). Po zmianach legislacyjnych plan zadań ochronnych ważny jest bezterminowo (wcześniej sporządzany był na 10 lat).

Obszar Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie (PLH020090) zatwierdzono *Decyzją Komisji z dnia 10 stycznia 2011 r. w sprawie przyjęcia na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG czwartego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (2011/64/UE)*, a wyznaczono w celu zachowania we właściwym stanie przedmiotów ochrony wymienionych w Załączniku I i II Dyrektywy Siedliskowej: siedlisk przyrodniczych, tj.:

- 9190 Kwaśne dąbrowy *Quercion robori-petraeae*,

oraz gatunków:

- 1803 Jelonek rogacz *Lucanus cervus*,
- 6966 Pachnica dębowa *Osmoderma eremita*,
- 1352 Wilk *Canis lupus*.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 września 2023 r. w sprawie specjalnego obszaru ochrony siedlisk Dąbrowy Kliczkowskie (PLH020090) (Dz. U. poz. 2198), zmianie uległ status obszaru na specjalny obszar ochrony siedlisk Dąbrowy Kliczkowskie PLH020090 (zwany dalej „Obszarem”).

Plan zadań ochronnych dla Obszaru został sporządzony z uwzględnieniem wymagań określonych w art. 28 ust. 10 ustawy o ochronie przyrody oraz zgodnie z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 99).

Założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych dla Obszaru jest utrzymanie lub odtworzenie właściwego stanu przedmiotów ochrony, który to obowiązek wynika z art. 6 (1) Dyrektywy Siedliskowej.

Przedmiotowy projekt planu zadań ochronnych zawiera wszystkie niezbędne elementy wynikające z zapisów ww. ustawy o ochronie przyrody i ww. rozporządzenia w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000.

Prace terenowe obejmowały badania w zakresie fitosocjologii, entomologii i teriologii. W trakcie prac terenowych zweryfikowano listę przedmiotów ochrony Obszaru. Ekspert

fitosocjolog potwierdził występowanie siedliska przyrodniczego 9190. Nie potwierdzono występowania następujących siedlisk przyrodniczych o nieznaczącej reprezentatywności (kategoria D w SDF): 7110, 7120, 9170, 91D0 – ekspert zaproponował usunięcie tych siedlisk z SDF. W sąsiedztwie obszaru stwierdzono siedlisko przyrodnicze 7150. Ekspert zaproponował włączenie tego typu siedliska do przedmiotów ochrony Obszaru. Propozycja ta została uznana przez RDOŚ we Wrocławiu za zasadną lecz uprzednio planuje się zawniekskować o zmianę granic obszaru. Propozycja zmiany granic obszaru została wysłana do GDOŚ w trybie roboczym w dniu 10 maja 2024 r. Z uwagi jednak na fakt, iż procedura zmiany granic obszaru prowadzona jest równolegle i niezależnie od procedury ustanawiania planu zadań ochronnych, zarządzenie dotyczy istniejących granic (po ich ewentualnej zmianie dokonana zostanie zmiana zarządzenia w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych).

Wyniki badań entomologicznych potwierdziły obecność gatunków: jelonek rogacz *Lucanus cervus* i pachnica dębowa *Osmoderma eremita* (oba gatunki stanowią przedmioty ochrony). Nie potwierdzono obecności trzepli zielonej *Ophiogomphus cecilia* i zalotki większej *Leucorrhinia pectoralis* (gatunki nie stanowią przedmiotów ochrony). Jak wynika z przedłożonej ekspertyzy gatunki te mają krańcowo różne wymagania siedliskowe: trzepla zielona jest gatunkiem reofilnym związanym najczęściej z dużymi rzekami, natomiast zalotka większa preferuje niewielkie zbiorniki wodne mezo- i dystroficzne (np. torfianki, czy jeziora ze sfagnowymi obrzeżami). W analizowanym obszarze nie potwierdzono występowania ww. siedlisk, a informacja o występowaniu tych gatunków jest najprawdopodobniej błędem pierwotnym. Ekspert zaproponował usunięcie gatunków z SDF.

Wyniki badań teriologicznych potwierdziły obecność wilka *Canis lupus*, stanowiącego przedmiot ochrony.

W zawiązku z powyższym zawniekskowano o zaktualizowanie Standardowego Formularza Danych Obszaru. Pierwszy wniosek o zaktualizowanie SDF w zakresie siedliska 9190 złożony został w dniu 29 września 2021 r. (znak sprawy: WPN.630.26.2021.BP) i zaakceptowany w dniu 22 listopada 2021 r. Wniosek o wprowadzenie pozostałych zmian został złożony w dniu 24 maja 2024 r. (znak sprawy: WPN.630.25.2024.AH/BP) i wszystkie zmiany zostały zaakceptowane w dniu 3 czerwca 2024 r.

Zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony przedmiotów ochrony określono na podstawie faktycznego stanu siedliska w trakcie prac nad ekspertyzą przyrodniczą. Najistotniejsze zagrożenia dla siedliska przyrodniczego 9190 wskazane przez ekspertów to: występowanie obcych gatunków inwazyjnych, neofityzacja, cespityzacja. Zagrożenia dla jelonka rogacza i pachnicy dębowej: zbyt mały udział drzew liściastych oraz usuwanie wielkowymiarowego martwego drewna dębowego leżącego. Główne zagrożenie dla wilka to natężenie ruchu na drogach publicznych co prowadzi do kolizji osobników z pojazdami oraz przypadki kłusownictwa. Zagrożeniom przyporządkowano kody i opisy

z *Listy referencyjnej zagrożeń, presji i działań* stanowiącej załącznik nr 5 obowiązującej *Instrukcji wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000*.

Szczegółowe cele działań ochronnych zostały określone na podstawie przeprowadzonych prac terenowych, metodyki GIOŚ (2012) oraz metodyk wskazanych przez ekspertów: fitosocjologa, entomologa i teriologa wykonujących badania na potrzeby opracowania planu zadań ochronnych. Cele działań ochronnych odwołują się do parametrów i wskaźników stanu ochrony z przewodnika metodycznego PMS GIOŚ, wskazując na potrzebę utrzymania lub poprawy ocen wskaźników dla przedmiotów ochrony Obszaru.

Dla siedliska 9190, aby ocenić wskaźnik *“Charakterystyczna kombinacja florystyczna runa”* wg metodyki PMS GIOŚ jako właściwy (FV) powinno się dążyć do zachowania co najmniej 50% stanowisk. Ekspert fitosocjolog wskazuje na utrzymanie oceny właściwej (FV), na co najmniej 75% powierzchniowych zasobów siedliska w Obszarze. Na pozostałej powierzchni powinno się utrzymać ocenę niezadowalającą U1.

Cele działań ochronnych zostały oparte na danych ekspertów przyrodników, którzy na podstawie obserwacji terenowych wykonanych w ramach ekspertyzy na potrzeby PZO ocenili obiektywnie perspektywy poprawy poszczególnych wskaźników. Dążenie do podniesienia niektórych wskaźników do oceny FV nawet w *długoletniej perspektywie nie zawsze jest możliwe. W przypadku wskaźników dla siedliska 9190 takich jak “Martwe drewno (łączone zasoby)”, “Martwe drewno leżące lub stojące >3 m długości i >50 cm grubości”, “Naturalne odnowienie dębu”, “Ekspansywne gatunki rodzime (apofity) w runie” oraz “Struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu”* nie ma możliwości podniesienia ich oceny do FV w określonym czasie, ponieważ procesy naturalne w lasach zachodzą długotrwale i z różnym natężeniem, jednak proponowane działania ochronne mają na celu stopniową poprawę wskaźników dotyczących struktury florystycznej i przestrzennej oraz dynamiki poszczególnych składowych fitocenozy kwaśnych dąbrów. Ponadto wskaźnik *“Naturalne odnowienie dębu”* wyraża obecność odnowienia naturalnego, a nie inicjowanego w wyniku zabiegów hodowlanych, a brak odnowienia może być chwilowy i nie będzie traktowany jako kardynalna przyczyna obniżenia oceny i nie musi świadczyć o zakłóceniu procesów odnawiania się drzew. Natomiast w przypadku jelonka rogacza poprawa wskaźników *“struktura drzewostanu na stanowisku”* i *“struktura drzewostanów otaczających”* do oceny właściwej FV jak również w przypadku pachnicy dębowej poprawa wskaźników *“Udział procentowy drzew zasiedlonych wśród drzew dziuplastych”, “Udział procentowy drzew zasiedlonych wśród drzew dziuplastych dostępnych do kontroli”, “Liczba drzew zasiedlonych w przeliczeniu na 1 ha”, “Liczba drzew dziuplastych w przeliczeniu na 1 ha”, “Udział procentowy grubych drzew dziuplastych wśród wszystkich drzew”, “Liczba grubych drzew dziuplastych w przeliczeniu na 1ha”, “Izolacja (odległość do najbliższych lub potencjalnych siedlisk”* do oceny właściwej FV jest niemożliwa do osiągnięcia lub jest trudna

do przewidzenia. Procesy naturalne w lasach zachodzą długotrwale i z różnym natężeniem, a dojrzewanie drzew czy też obumieranie dużych drzew trwa co najmniej kilkadziesiąt lat.

Ponadto zgodnie z *art. 31 ustawy o ochronie przyrody* regionalny dyrektor ochrony środowiska sporządza i przekazuje Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska, nie rzadziej niż co 6 lat, ocenę realizacji celów ochrony obszarów Natura 2000 zawierającą w szczególności informacje dotyczące stanu ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, podejmowanych działań ochronnych oraz wpływu tych działań na stan ochrony przedmiotów ochrony obszarów Natura 2000, a także ocenę aktualności planu zadań ochronnych. Zatem stan zachowania przedmiotów ochrony obszaru oraz określone cele działań ochronnych będą podlegać regularnej ocenie, a co za tym idzie aktualizacji.

Zaproponowane działania ochronne mają na celu zachowanie ww. siedlisk i siedlisk ww. gatunku. W szczególności dotyczą one właściwych metod gospodarowania w obrębie siedlisk i siedlisk gatunku, z uwzględnieniem zidentyfikowanych zagrożeń. W przypadku siedliska 9190 m.in. należy usuwać gatunki obce geograficznie w drzewostanie i podszybie oraz ukierunkowanie zabiegów gospodarczych na redukcję nadmiernego udziału gatunków iglastych uzyskanie pożądaných wartości wskaźników dotyczących obecności martwego drewna. Nie zidentyfikowano potrzeby wdrażania działań ochronnych związanych z występowaniem problematycznych gatunków rodzimych (śmiałek pogięty, kłósówka miękka, mietlica pospolita) ze względu na brak skutecznych metod ich zwalczania. Działania polegające na usuwaniu tych gatunków nie wpływają na ocenę stanu zachowania siedliska. Ponadto wielkość nakładów finansowych byłaby nieproporcjonalnie duża do ewentualnego efektu, przy braku możliwości pewnego założenia skuteczności podejmowanych działań takich jak eliminacja problematycznych gatunków rodzimych. Podobnie postąpiono w przypadku występowania gatunku obcego krwoszczec przywłoka i ze względu na brak skutecznych metod jego zwalczania nie zaplanowano działań ochronnych dla tego gatunku. Po ewentualnym przeprowadzeniu badań doświadczalnych, których wyniki wskażą na skuteczność zastosowanych metod eliminacji ww. gatunków, rekomendowane działania zostaną zastosowane w przyszłości.

Działania dla pachnicy dębowej oraz jelonka rogacza to pozostawienie zasiedlonych drzew do naturalnej śmierci i rozpadu oraz zwiększenie udziału rodzimych gatunków dębów w nowych nasadzeniach w celu osiągnięcia 60% udziału dębów szypułkowego i bezszypułkowego w granicach obszaru Natura 2000.

W przypadku wilka w celu ograniczenia ich płoszenia i niepokojenia zaproponowano działania edukacyjne i wzmożoną kontrolę pojazdów zmotoryzowanych (szczególnie quadów i motocrossów) w lasach.

Zaplanowany monitoring dotyczy stanu zachowania siedlisk i siedlisk gatunku. Badania powinny być prowadzone regularnie raz na 6 lat.

W toku opracowywania przedmiotowego planu zadań ochronnych przeprowadzono pełne rozpoznanie stanu ochrony przedmiotów ochrony i dokonano odpowiedniej analizy,

w rezultacie której stwierdzono, iż nie zachodzi potrzeba wdrażania działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony. W trakcie prac nad sporządzeniem planu zadań ochronnych wykonano wszelkie niezbędne ekspertyzy przyrodnicze na terenie całego obszaru Natura 2000 w taki sposób, aby powstały dokument planistyczny był kompletny, miał wysoką jakość merytoryczną i zawierał wszystkie niezbędne informacje, w tym w szczególności ocenę stanu zachowania przedmiotów ochrony oraz działania z zakresu ochrony czynnej.

Z uwagi na fakt, iż obszar Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie znajduje się na terenach leśnych nie stwierdzono potrzeby zmian w istniejących studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz planie zagospodarowania przestrzennego województwa.

Sporządzenie planu ochrony dla Obszaru nie jest konieczne. Plan zadań ochronnych jest wystarczającym narzędziem do zapewnienia ochrony przedmiotom ochrony w obszarze.

Ustanowienie planu zadań ochronnych poprzedzone zostało przeprowadzeniem postępowania z udziałem społeczeństwa.

W dniu 10 grudnia 2018 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz w prasie ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.52.2018.AH z dnia 6 grudnia 2018 r. o zamiarze przystąpienia do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 31 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie). Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy Osiecznica.

W dniu 16 września 2019 r. odbyło się, zorganizowane przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu, spotkanie informacyjne dotyczące projektu POIS.02.04.00-00-0193/16 „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000” współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020. Celem spotkania było przybliżenie tematyki dotyczącej planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 (w tym dla przedmiotowego obszaru), przedstawienie zakresu działań w ramach projektu oraz harmonogramu prac dla poszczególnych obszarów Natura 2000 objętych projektem. W spotkaniu wzięli udział przedstawiciele samorządów i nadleśnictw oraz instytucji, z którymi Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska we Wrocławiu będzie współpracowała w trakcie realizacji projektu.

Pierwsze spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się 9 sierpnia 2021 roku. Ze względu na ogłoszony Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. stan epidemii na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej oraz w trosce o zdrowie i bezpieczeństwo uczestników, Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska zrezygnowała z przeprowadzenia I warsztatów Zespołu Lokalnej Współpracy (ZLW) dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie PLH020090 w formie tradycyjnej. Warsztaty zostały przeprowadzone w formie zdalnej, a materiały zostały udostępnione w serwisie internetowym Regionalnej Dyrekcji

Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Celem I warsztatów ZLW było zapoznanie zainteresowanych stron m.in. z: istotą tworzenia i funkcjonowania i zarządzania obszarów Natura 2000; podstaw prawnych ustanawiania planu zadań ochronnych i ich znaczenia dla obszarów Natura 2000, omówieniem obszaru Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie PLH020090. Chęć uczestnictwa w pracach Zespołu Lokalnej Współpracy dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie PLH020090 zgłosili: przedstawiciel PGW WP RZGW Zarząd Zlewni w Lwówku Śląskim, przedstawiciel Nadleśnictwa Bolesławiec, przedstawiciel ARiMR we Wrocławiu, przedstawiciel Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych we Wrocławiu. W ramach I spotkania Zespołu Lokalnej Współpracy nie wpłynęły żadne uwagi.

W dniu 16 sierpnia 2021 r. na stronie internetowej (Biuletyn Informacji Publicznej) i w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu (na tablicy ogłoszeń) oraz ukazało się obwieszczenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu znak WPN.082.3.7.2021.AH z dnia 11 sierpnia 2021 r. o przystąpieniu do sporządzenia projektów zadań ochronnych dla 6 obszarów Natura 2000 (w tym dla obszaru Natura 2000 Dąbrowy Kliczkowskie.).Obwieszczenie zostało przekazane w celu jego upublicznienia m.in. do Urzędu Gminy Osiecznica. Obwieszczenie upubliczniono również w prasie.

II warsztaty ZLW zostały przeprowadzone w dniu 22 listopada 2021r. o godz. 10.00 w siedzibie Nadleśnictwa Bolesławiec ul. Mikołaja Brody 2A w miejscowości Bolesławiec. Celem spotkania było: przedstawienie wyników prac terenowych z zakresu botaniki oraz entomologii, ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony z zakresu botaniki oraz entomologii, identyfikacja zagrożeń dla stwierdzonych gatunków zwierząt i siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 wraz z propozycją celów działań ochronnych z zakresu botaniki oraz entomologii. Uczestnikami spotkania byli: przedstawiciele PGL LP Nadleśnictwa Bolesławiec, przedstawiciel PGW Wody Polskie Zarząd Zlewni Bolesławiec, przedstawiciel Fundacji Ochrony Przyrody i Rozwoju Turystyki FOPiT GOBI. Pan Nadleśniczy Nadleśnictwa Bolesławiec zaproponował, aby w pododdziałach leśnych, gdzie stwierdzono płyty siedliska 9190 – kwaśne dąbrowy, w nowym PUL dodać zapisy o odnowieniu dębu. Pan Nadleśniczy stwierdził także, że podczas formułowania działań ochronnych dla jelonka rogowca oraz pachnicy dębowej dotyczących zwiększenia udziału dębu w danym siedlisku gatunku, powinno się wskazać precyzyjną ilość zwiększenia udziału dębu. Pan Naczelnik Wydziału Ochrony Przyrody i Obszarów Natura 2000 (RDOŚ Wrocław) wspomniał o przyszłej konieczności korekty granic obszaru, wstępnie o powierzchnię płatu siedliska 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion* stwierdzonego poza obecnymi granicami obszaru.

III warsztaty zostały przeprowadzone w formie online za pośrednictwem aplikacji MS Teams w dniu 06.05.2022 r. w godzinach od 10.00 do 13.00. Celem spotkania było: przedstawienie wyników prac terenowych z zakresu teriologii; omówienie oceny stanu ochrony przedmiotów teriologii, wraz z identyfikacją zagrożeń oraz propozycją celów i działań ochronnych; omówienie propozycji celów działań ochronnych oraz działań

ochronnych dla pozostałych stwierdzonych gatunków zwierząt z zakresu entomologii oraz siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000. Omówiona została propozycja korekty granic obszaru, celem włączenia płatu siedliska przyrodniczego 7150 w granice przedmiotowego obszaru. Uczestnikami spotkania byli: przedstawiciele PGL LP Nadleśnictwa Bolesławiec oraz przedstawiciele RZGW we Wrocławiu.

W dniu 28 maja 2024 r. projekt zarządzenia został w trybie roboczym przekazany do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska do zaopiniowania.

Obwieszczeniem z dnia ..... 2024 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu zawiadomił o możliwości udziału społeczeństwa w postępowaniu poprzez zapoznanie się z projektem planu zadań ochronnych i możliwości składania uwag i wniosków. Informacja została podana do publicznej wiadomości zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt. 1, 2, 3, 4 i 5 *ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1094 z późn. zm.)* i w związku z art. 28 ust. 4 *ustawy o ochronie przyrody*.

Obwieszczenie zostało zamieszczone na tablicy ogłoszeń w siedzibie jednostki oraz na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska we Wrocławiu w dniach ..... (włącznie), a także ukazało się drukiem w prasie lokalnej (Gazeta Wyborcza) w dniu ..... r. Osoby zainteresowane projektem miały 21 dni na składanie uwag i wniosków.

Obwieszczenie było również wywieszane na tablicy ogłoszeń: Urzędu Gminy Osiecznica i Starostwa Powiatowego w Bolesławcu.

Dodatkowo pismem znak: WPN.6320..... z dnia ..... r. poinformowano Nadleśnictwo ..... o wszczętej procedurze udziału społeczeństwa.

Informacja o wszczętej procedurze udziału społeczeństwa została również wysłana do Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

.....

.....

Projekt zarządzenia został na podstawie art. 59 ust. 2 *ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 190)*, uzgodniony przez Wojewodę Dolnośląskiego w dniu ..... r.